

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. kovo 13 d.*

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Teismo jurisdikcija civilinėse ir komercinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — Specialioji jurisdikcija — 5 straipsnio 1 ir 3 punktai — Ieškinys dėl civilinės atsakomybės — Sutartinis arba deliktinis pobūdis“

Byloje C-548/12

dėl *Landgericht Krefeld* (Vokietija) 2012 m. rugsėjo 27 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. lapkričio 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Marc Brogsitter

prieš

Fabrication de Montres Normandes EURL,

Karsten Fräßdorf

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, teisėjai J.-C. Bonichot (pranešėjas) ir A. Arabadžiev,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. lapkričio 28 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— M. Brogsitter, advokato,

— *Fabrication de Montres Normandes EURL* ir K. Fräßdorf, atstovaujamų advokato A. Mansouri,

— Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir S. Nunes de Almeida,

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir A.-M. Rouchaud-Joët,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 5 straipsnio 1 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant M. Brogsitter, gyvenančio Kempene (Vokietija), vienos šalies, ir *Fabrication de Montres Normandes EURL* (toliau – *Fabrication de Montres Normandes*), Brione (Prancūzija) įsteigtos bendrovės, ir K. Fräbendorf, gyvenančio Nešatelyje (Šveicarija), kitos šalies, ginčą dėl įvairių M. Brogsitter pareikštų reikalavimų atlyginti žalą, patirtą dėl nesąžininga konkurencija laikytinų veiksmų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Reglamento (EB) Nr. 44/2001 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Jis ypač netaikomas mokesčių, muitinių arba administracinėms byloms.“
 - 4 Reglamento (EB) Nr. 44/2001 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“
 - 5 Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnyje nurodyta:
„Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje byla dėl:
 - 1) a) sutarties gali būti iškelta atitinkamos prievolės vykdymo vietos teismuose;
 - b) pagal šią nuostatą ir jeigu nesusitariama kitaip, atitinkamos prievolės įvykdymo vieta yra:
 - parduodant prekes – valstybėje narėje, į kurią prekės buvo arba turėtų būti pristatytos pagal sutartį,
 - teikiant paslaugas – valstybėje narėje, kurioje paslaugos buvo arba turėtų būti suteiktos pagal sutartį;
 - c) a papunktis taikomas tuomet, kai netaikomas b papunktis;
- <...>
- 3) civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto gali būti iškelta vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis ar jis gali įvykti [, teismuose];

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 6 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties matyti, kad M. Brogsitter prekiauja aukštos klasės laikrodžiais. 2005 m. jis su tuo metu Prancūzijoje gyvenusiu laikrodininku K. Fräbendorf sudarė sutartį, pagal kurią pastarasis įsipareigojo M. Brogsitter sąskaita sukurti aukštos klasės laikrodžių mechanizmus, siekiant pradėti serijinę tokių laikrodžių gamybą. K. Fräbendorf dirbo bendrovėje *Fabrication de Montres Normandes*, jis buvo vienintelis jos akcininkas ir vadovas. Nuo 2010 m. K. Fräbendorf gyvena Šveicarijoje.
- 7 M. Brogsitter padengė visas abiejų laikrodžių mechanizmų, dėl kurių sudaryta sutartis, kūrimo išlaidas.
- 8 Be darbų, susijusių su šiais dviem mechanizmais, K. Fräbendorf ir *Fabrication de Montres Normandes* tuo pačiu metu kūrė kitus laikrodžių mechanizmus, korpusus ir ciferblatus, kuriuos savo sąskaita pristatė 2009 m. balandžio–gegužės mėn. Bazelyje (Šveicarija) vykusioje pasaulinėje laikrodžių ir juvelyrinių dirbinių mugėje. Šiuos produktus jie pateikė į rinką savo vardu ir sąskaita ir juos reklamavo savo interneto svetainėje vokiečių ir prancūzų kalbomis.
- 9 M. Brogsitter tvirtina, kad, vykdydami pastarąją veiklą, atsakovai pažeidė sutartinius įsipareigojimus. Anot jo, K. Fräbendorf ir *Fabrication de Montres Normandes* įsipareigojo dirbti tik jo sąskaita ir nuo to momento negalėjo savo vardu ir sąskaita nei kurti, nei naudoti laikrodžių mechanizmų, nesvarbu, identišku arba neidentišku tiems, dėl kurių sudaryta sutartis.
- 10 M. Brogsitter, remdamasis Vokietijos įstatymu dėl kovos su nesąžininga konkurencija (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) ir Civilinio kodekso (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 823 straipsnio 2 dalimi, prašo nutraukti ginčijamą veiklą ir įpareigoti kitą sutarties šalį dėl deliktinės atsakomybės atlyginti žalą ir teigia, kad atsakovai savo veiksmais atskleidė verslo paslaptį, trikdė jo verslą, sukčiavo ir piktnaudžiavo pasitikėjimu.
- 11 Atsakovai reikalauja atmesti ieškinį. Be to, jie pareiškė priešieškinį, kuriame teigia, kad ginčijamo kalibro mechanizmams bet kuriuo atveju būdinga kitokia konstrukcija nei ta, dėl kurios sudaryta sutartis, ir kad jiems netaikoma išimtinė teisė. Atsakovai taip pat tvirtina, kad teismas neturi jurisdikcijos, nes pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą tik Prancūzijos teismai turi teritorinę jurisdikciją nagrinėti visus M. Brogsitter pareikštus reikalavimus, kadangi tiek paslaugos, dėl kurios sudaryta ginčijama sutartis, vykdymo vieta, tiek veiksmų atlikimo ir pasekmių atsiradimo vieta yra Prancūzijoje.
- 12 Vykstant teismo procesui buvo pradėta teisminė *Fabrication de Montres Normandes* likvidavimo procedūra. Prancūzijoje paskirtas bankroto administratorius suteikė atsakovų atstovams leidimą tęsti procesą.
- 13 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apeliacinis apygardos teismas) 2011 m. spalio 5 d. jau yra priėmęs sprendimą pagal apeliacinį skundą dėl pirmojo *Landgericht Krefeld* (Krėfeldo apygardos teismas) sprendimo, kuriuo šis yra paneigęs savo teritorinę jurisdikciją. *Oberlandesgericht Düsseldorf* nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas turėjo tarptautinę jurisdikciją spręsti jame iškeltą bylą pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą tik tiek, kiek tai susiję su M. Brogsitter pareikštais deliktinio pobūdžio civilinės teisės reikalavimais. Anot šio teismo, kiti reikalavimai susiję su „sutartimi“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 punktą, ir todėl jie turi būti reiškiami Prancūzijos teismuose.
- 14 Vis dėlto *Landgericht Krefeld* kyla klausimas, ar, atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes ir, be kita ko, į sutarties tarp ginčo šalių buvimą, jame pareikšti ieškiniai dėl atsakomybės neturėtų būti taip pat pripažinti susijusiais su „sutartimi“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punktą, ir veikiausiai nepriklauso Prancūzijos teismų jurisdikcijai.

- 15 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Krefeld* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti tokį prejudicinį klausimą:

„Ar reglamento [Nr. 44/2001] 5 straipsnio 1 punktą reikia aiškinti taip, kad ieškovas, teigiantis, kad patyrė žalą dėl kitoje valstybėje narėje įsisteigusios sutarties šalies [antikonkurencinio] veiksmo, kuris pagal Vokietijos teisę laikytinas deliktu, jai su sutartimi susijusius reikalavimus gali pareikšti ir tada, kai savo ieškinį grindžia deliktiniais reikalavimo pagrindais?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 16 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tokie pagrindinėje byloje nagrinėjami ieškiniai dėl civilinės atsakomybės, kurie pagal nacionalinę teisę yra deliktinio pobūdžio, atsižvelgiant į pagrindinės bylos šalis siejančią sutartį, vis dėlto turėtų būti pripažinti susijusiais su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktį.
- 17 Pirmiausia kaip nepriimtina reikia atmesti M. Brogsitter pareikštą prieštaravimą dėl nepriimtimumo, pagal kurį šis klausimas yra nereikšmingas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bet kuriuo atveju turėtų būti pripažintas neturinčiu teritorinės jurisdikcijos pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunktį, susijusį su prekių pardavimu, arba pagal šio reglamento 5 straipsnio 3 punktą. Šie argumentai susiję vien su tuo, kaip pagrindinėje byloje turi būti aiškinamos atitinkamos Sąjungos teisės nuostatos, ir todėl nepagrindžia užduoto prejudicinio klausimo nepriimtimumo.
- 18 Taip pat reikia priminti, kad, kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, sąvokos „byla dėl sutarties“ ir „byla dėl delikto arba kvazidelikto“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktį ir 3 punktą, turi būti aiškinamos savarankiškai, iš principo remiantis šio reglamento sistema ir tikslais, kad būtų užtikrintas vienodas jos taikymas visose valstybėse narėse (žr., be kita ko, 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, 27 punktą). Todėl jos negali būti suprantamos kaip nurodančios kvalifikavimą, kuris pagal taikytiną nacionalinę įstatymą suteikiamas nacionaliniame teisme nagrinėjamam teisiniam santykiui.
- 19 Be to, kadangi Reglamentas Nr. 44/2001, kiek tai susiję su santykiais tarp valstybių narių, pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistą konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos (toliau – Briuselio konvencija), Teisingumo Teismo pateiktas Briuselio konvencijos nuostatų išaiškinimas taikomas ir reglamento nuostatomis, kai šių instrumentų nuostatas galima laikyti lygiavertėmis (minėto Sprendimo *ÖFAB* 28 punktas). Tas pats pasakytina apie nagrinėjamo reglamento 5 straipsnio 1 punkto a papunktį ir 3 punktą, atsižvelgiant atitinkamai į Briuselio konvencijos 5 straipsnio 1 ir 3 punktus (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *ÖFAB* 29 punktą).
- 20 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad į „bylos dėl delikto ar kvazidelikto“ sąvoką, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą, įeina bet koks reikalavimas, kuriuo siekiama nustatyti tam tikro atsakovo atsakomybę ir kuris nėra susijęs su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 punkto a papunktį (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Kalfelis*, 189/87, Rink. p. 5565, 17 punktą).
- 21 Todėl, siekiant nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pareikštų reikalavimų dėl civilinės atsakomybės pobūdį, svarbu pirmiausia patikrinti, ar, neatsižvelgiant į jų kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę, jie yra sutartinio pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 1 d. Sprendimo *Henkel*, C-167/00, Rink. p. I-8111, 37 punktą).

- 22 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nutarties matyti, kad pagrindinės bylos šalis sieja sutartis.
- 23 Vis dėlto vien aplinkybės, kad viena iš sutarties šalių pareiškia kitai šaliai ieškinį dėl civilinės atsakomybės, nepakanka, kad šis ieškinys būtų laikomas susijusiu su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktį.
- 24 Taip yra tik tuomet, kai elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, gali būti pripažintas sutartinių įsipareigojimų, kuriuos galima nustatyti atsižvelgiant į sutarties dalyką, neįvykdymu.
- 25 Tokia situacija *a priori* būtų konstatuota, jeigu, siekiant nustatyti elgesio, kuriuo ieškovas kaltina atsakovą, teisėtumą ar, priešingai, neteisėtumą, neišvengiamai reikia išaiškinti juos siejančią sutartį.
- 26 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar ieškovo pagrindinėje byloje pareikštų ieškinių dalyką sudaro reikalavimas atlyginti žalą, kurios priežastimi galima protingai laikyti teisių ir pareigų pagal pagrindinės bylos šalis siejančią sutartį pažeidimą, ir dėl to, kad būtų išnagrinėtas ieškinys, būtina į ją atsižvelgti.
- 27 Jeigu atsakoma teigiamai, ieškiniai yra susiję su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktį. Kitu atveju jie laikytini susijusiais su „byla dėl delikto ar kvazidelikto“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktą.
- 28 Taip pat svarbu pažymėti, kad pirmuoju atveju teritorinė jurisdikcija byloje dėl sutarties turės būti nustatyta remiantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunktyje apibrėžtais sąsajos kriterijais, jeigu pagrindinėje byloje aptariama sutartis yra prekių pardavimo ar paslaugų teikimo sutartis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Kaip numatyta Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto c papunktyje, tik tais atvejais, kai sutartis nepatenka nė į vieną šių kategorijų, teismo jurisdikcija turi būti nustatoma remiantis Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktyje numatytais sąsajos kriterijais (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Falco Privatstiftung ir Rabitsch*, C-533/07, Rink. p. I-3327, 40 punktą ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins SA*, C-9/12, 42 punktą).
- 29 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti: tokie kaip pagrindinėje byloje nagrinėjami ieškiniai dėl civilinės atsakomybės, kurie pagal nacionalinę teisę yra deliktinio pobūdžio, vis dėlto turi būti laikomi susijusiais su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktį, jeigu elgesys, dėl kurio pareikšti kaltinimai, gali būti pripažintas sutartinių įsipareigojimų, kuriuos galima nustatyti atsižvelgiant į sutarties dalyką, pažeidimu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 30 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

Tokie kaip pagrindinėje byloje nagrinėjami ieškiniai dėl civilinės atsakomybės, kurie pagal nacionalinę teisę yra deliktinio pobūdžio, vis dėlto turi būti laikomi susijusiais su „byla dėl sutarties“, kaip tai suprantama pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir

vykdymo 5 straipsnio 1 punkto a papunktį, jeigu elgesys, dėl kurio pareikšti kaltinimai, gali būti pripažintas sutartinių įsipareigojimų, kuriuos galima nustatyti atsižvelgiant į sutarties dalyką, pažeidimu.

Parašai.